

त्यष्टर्चनं प्रत्यृचमित्यर्थः ॥ अग्नेय्योऽष्टौ षट् त्रिष्टुभः द्वे अनुष्टुभौ । ऋषयः मु-
नयो येन तपसा चित्तैकाग्र्येण सत्रं यज्ञमायन्नागताः यज्ञं कर्तुमुद्यता इत्यर्थः ।
कीदृशाः अग्निमिन्धानाः दीपयन्तः । तथा स्वः स्वर्गलोकमाभरन्तः आहरन्तः स्वी-
कुर्वाणाः । मनसश्चेन्द्रियाणां च ऐकाग्र्यं परमं तप इत्युक्तेः । तस्मिन् तपसि सति
नाके स्वर्गलोकनिमित्तमग्निमहं निदधे स्थापयामि । मनवः मननप्रधाना विद्वां-
सो यमग्निं स्तीर्णवर्हिषमाहुर्वदन्ति स्तीर्णमाहादितं वर्हिर्यत्र तम् वर्हिर्यज्ञसाध-
नोपलक्षकम् यज्ञसाधनसहितमित्यर्थः ये विद्वाऽसस्ते मनव इति [८. ६. ३. १८.]
श्रुतेः ॥ ४१ ॥

तं पत्नीभिरनुगृहेम देवाः पुत्रैर्भ्रातृभिरुत वा हिरण्यैः ।

नाकं गृह्णानाः सुकृतस्य लोके तृतीये पृष्ठेऽग्निं रोचने दिवः ॥ ५० ॥

हे देवाः दीप्यमाना ऋविजः पत्नीभिः कलत्रैः सह पुत्रैरुत पुत्रैरपि सह भ्रा-
तृभिर्वा भ्रातृभिश्च हिरण्यैः सुवर्णादिद्रव्यैश्च सह तमग्निमनुगृहेम वयमनुसराम
सेवेमेत्यर्थः । कीदृशे वयम् तृतीये भूमिमारभ्य त्रिसंख्यापूर्के दिवः पृष्ठे रविम-
ण्डले नाकं दुःखहीनं स्थानमधिगृह्णाना (७१.) अधिकं सुखस्थानं स्वीकुर्वन्तः ।
कीदृशे दिवः पृष्ठे सुकृतस्य लोके शुभकर्मणाः फलभूते रोचने दीप्यमाने एतद्
तृतीयं पृष्ठं रोचनं दिवो यत्रैष एतत्तपतीति [८. ६. ३. १९.] श्रुतेः ॥ ५० ॥

आ वाचो मध्यमरुद्धुरण्युरयमग्निः सत्पतिश्चेकितानः ।

पृष्ठे पृथिव्या निहितो दविद्युतदधस्पदं कृणुतां ये पृतन्यवः ॥ ५१ ॥

अयमग्निः वाचो मध्यं चयनस्थानमारुद्धत् चयनोपर्यावृढः एतद् वाचो मध्यं
यत्रैष एतच्चीयत इति [८. ६. ३. २०.] श्रुतेः । सोऽयमग्निः ये पृतन्यवः युद्धेऽसवः
पाप्मानस्तानधस्पदं कृणुतां पादयोरधः करोतु पादयोरधोऽधस्पदम् कस्कादिवा-
त्सः [पा० ८. ३. ४८.] । पृतनां सेनां युद्धं वा इहन्ति पृतन्यन्ति सुप आत्मनः क्वच
[पा० ३. १. ८.] कव्यधरेत्यादिना [पा० ७. ४. ३१.] पृतनायाष्टिलोपः ततः क्वाच्छ-
न्दसीति [पा० ३. २. १००.] उप्रत्ययः । अधस्पदं कुरुताऽ सर्वान्याप्मन इति [२०.]
श्रुतेः । कीदृशोऽग्निः भुरण्युः जगद्धर्ता भुरण्युरिति भर्तेत्येतदिति [२०.] श्रुतेः ।